నల్లని తారు రోడ్డు

జనబాహుళ్యంకోసం గాను సేవ నెరపుతూ, స్వార్థమునకుగాని చిరునవ్వు నవ్వుతూవున్నారా అన్నట్టు ఒక్కొక్కసారి ముఖవికాసం వెలిబుచ్చుతూ—పొట్టగడవక అవసరంపడి ఎండలో చెమట్లు కక్కుతూవున్నారా అన్నట్టు ఒక్కొక్కసారి నడుం నిలుపుకుంటూ అయిదారుగురు కార్మికాంగనలు పట్నంలో మిట్టమధ్యాహ్నం ఆకాశంక్రింద నొకవలసగా గూర్చుని, బ్రష్షులుపెట్టి పాత రోడ్డుదుమ్ము తుడుస్తూ వున్నారు. వారి మునుముందు 30, 40 గజాల్లో ఉడుకుయంత్రాలు తారూ, ఇసకా, కంకరా కలిపి అడుగడుక్కి సరఫరా అయ్యేటట్టు పని చేస్తూవున్నాయి. వారి వెనుతట్టు నల్లని మెత్తమెత్తని ఘట్టిఘట్టి కలగలపు పఱుపుమీద కోయిల కంఠస్థాయి సీలేశుకుంటూ రోలర్ యంత్రం దొర్లుతూ వుంది. అటునుంచి ఇటుగాని, ఇటునుంచి అటుగాని జనాన్ని నడవనివ్వడం లేదు. బళ్లను పోనివ్వడం లేదు. 'రాదారీ బంద్.'

బంద్ అని రోడ్డుకడ్డంగా వెదురుకర్రలు గట్టి ఎఱ్ఱద్దాల లాంతరు తగిలించలేదు. ఊరకే ఉత్తిపీపాలు అడ్డగోడలా నిలబెట్టారు జనం ' దారిలేదు ' అని వూహించుకొనేటట్టు. ఆ పీపాల కంటె ఎత్తుగానున్న పౌరులు పీపాలావలనుండి విడ్డూరంగా చూడొచ్చు. కొత్తపద్ధతిని పడుతూవున్న రస్తా ఏలా వేయబడుతూ వుందో.

* * * * *

పైడితల్లి ఆమె పేరు. 'పైడితల్లోదినే అని' సంబోధించేరు మొగాళ్లూ ఆడవాళ్లూకూడా ఆమెను వాళ్ళవూళ్లో. వాళ్ళవూరు చక్కని పల్లెటూరు. ఆ పల్లెటూరుచుట్టూ చిక్కనితోటలు. ఆ తోటల్లో పగలు నడుస్తూవుంటే సూర్యుని కిరణాలు ఆకులంట నేలకు వాల్తూ నల్లని నీడజాడలూ అవీ గాలి కేకమై పైడితల్లినడక్కి చుఱుకిచ్చేవి. ఆ తోటల్లో రాత్రిళ్లు నడుస్తూంటే మిణుగురుపురువులు పైడితల్లికొప్పు చుట్టేశేవి— అదేదో ఆకులజొంపం అనుకొనేటట్టు, వేఱే బంగారపు తిరితిరి తగిలింతలు అనవసరం అన్నట్టు.

అటువంటి పల్లెటూరిలో పొలం బయల పాటడి, పది కాలాలపాటు తిన్నాగానీ తరగని భాగ్యం గడించింది ఆమె. మనిషి మాంచి జభరైనమనిషి. జభరైన మనిషిగదా అని మోటకాదు. తాటమనిషి ఎంత వాడిగా చూస్తుందో అంత వాడిగాను చూడగలదు. అంత వడిగాను నడవగలదు. నల్లని ఛాయ. నల్లని ఛాయ అని కఱిమొద్దుపద్దు కాదు. తీరూ, తీయమూ ఉన్న స్త్రీ. చారిత్రకపరిశోధకున కిక్కడోపాఠం కనిపిస్తుంది. నాగరీకత యొక్క సోపాలనం ఎలా వుంటుందో!

మొదట్లో రైక తొడుక్కోవాలని తెలియనే తెలియదు ఆమెకు. ఎండా కొండా అనకుండా, తన పంచభూతాత్మకమైన శరీరమంతా పంచభూతాలకూ అర్పణంగా_తిరిగి పుల్లా, పుడకా ఏరి తెచ్చుకొనేది. ఆ రోజుల్లో ఆమెచేతులు పొడూగుతా అంతా కేవలం మసిపూసినవతే. క్రమంగా ఊడ్పులకు, నూర్పుళ్ళకు వెళ్ళడం ప్రారంభించి మఱి పావల్డబ్బులు రోజుకు గడించడం నేర్చినకొద్దీ రయికలు మోచేతిపొడుగువి తొడుక్కుంటూవచ్చేది.

ఆ అలవాటు రోజుల్లో చాటుబలిసి ఆమె జబ్బలు అదో లేలేత చామనఛాయలోకి మారినాయి.

అయితే, మోచేతుల్దాకా వుండే రయిక మఱికొంత కాలానికో తీర్థంలోచూచిన తాత్కాలికపు పట్నవాసపు ఫాషన్‌ను అనుసరింపబోలు—టీకాలమచ్చల ప్రాంతానికి ఎగలాక్కుపోయింది. ఆలా కొంతకాలం అలవాటుపడ్డంలో శరీరకాంతి టీకాలదిగువను, మోచేతి ఎగువను ప్రత్యేకత వహించింది. ఇలాగ్గా ఆదిలో అంతా మిక్కిలి నలుపుశరీరమైనా, ఆచ్ఛాదన అనాచ్ఛాదనానుగుణంగా క్రమశః అచ్చటచ్చట లలితశ్యామ మనోహరమై మూర్తీభవించింది.

* * * * *

ఊడుపులుపని వానాకాలంలోను, నూర్పుళ్లపని శీతాకాలంలోను అయిపోవడంతో ప్రతీ వేసంగీ వృధాగాపుచ్చడం ఏమీ బాగాలేదు ; ఓ వేసంగికైనా పట్నవాసం పోయి అక్కడేమైనా పని దొరకుతుందేమో తెలుసుకోవడం మంచిది అని తలపోసింది కొన్నాళ్ళ కోనాడు పైడితల్లి ప్రోఢ.

ఆమెకాళ్లకు కడియాలు, అందెలూ ఎప్పుడూ వున్నవే. మఱిన్ని చెవులకు బావిలీలు, కుంపేళ్లు ఇలాంటివికూడా ఎప్పుడూ శృంగారంగా ధగధగలాడిపోయీవే. ఎటొచ్చీ నాడు కొత్తగా గావించుకొన్న అలంకార మిదీ. ఎఱ్ఱని సన్నని కోక కట్టుకు, ఆ కోక వెనక్కు విరిచి వొడ్డాణంలో గుచ్చుకుంది. కనపడవద్దూ మఱి చూచేవాళ్ళకు తన అందెలూ, కడియాలూ ! సరే మామోలు మల్లేనే తెల్లటి టిన్‌రేకుది గిడసరయిక తొడిగింది. మెళ్లో కంపె పెట్టుకుంది. మఱేవేవో నగలు ఉంచుకుంది. జుత్తు బాగా రెండు

గుప్పిళ్లతోనూ అదుముకు చక్కని దూముడిగా తీర్చింది. అద్దంలో చూచుకుంది. ఆలా చూచుకుంటూనే చెవులకు తెల్లరాళ్ల దుద్దు లెట్టుకుంది. బయల్దేరింది కాల్నడకను. నడుస్తూ ఆమె ఆలా ఓచేత్తో తల నిమురుకుంటూ దూముడి వొత్తుకుంటూ వుంటే దుద్దులరాళ్లు ముందువాళ్ళనూ, దుద్దులసీలలు వెనకవాళ్లనూ కూడా ఆకర్షించుకున్నాయి అనుకోంది, ' ఎక్కడకో ఏదో లాభ సాటిచూపుమీద పోతూవున్నావు పైడితల్లీ! చెప్పవుకదూ?' అని పలకరించనివారు లేరు, ఊరూ వాడా!

* * * * *

తిన్నగా వచ్చి బజార్లో తనపైన మెచ్చుకోల్నడక లాపి, అక్కడ తారురోడ్డు ఎలా వేస్తూ వున్నారో చూస్తూ నిలబడి పోయింది ఉత్తిపీపాల కావల.

కంట్రాక్టరు బొజ్జన్న కనిపెట్టాడు పైడితల్లి రూపురేఖలు. కేవలం పల్లెటూరివాలకంగానూ లేదు, పట్నవాసపువాటంగానూ లేదు. భాగ్యవంతురాలిలాగూ లేదు, పేదరాలిమోస్తరుగానూ లేదు. ' ఆ అమ్మి ఎవర్తెరా?' అన్నాడు పక్కకూలీతో. పైడితల్లి వింది. ' ఏం బాబా! నన్నుగురించేనా మీవూసు?' అంది. కంట్రాక్టరు ' ఆఁ' అన్నాడు. పైడితల్లి అక్కడ రోడ్డు దుమ్ము తుడుస్తూవున్న పాటకపుస్త్రీజనాన్ని చూపుతూ ' రోజు కూలి ఆళ్ల కేమిస్తారు బాబా!' అని అడిగింది. ' ఆరణాలు. రావాలని వుందా నీకూను ఈ పనిలోకి?' అన్నాడు కంట్రాక్టరు. ' ఎన్నాళ్లుంటుంది?' అని అడిగింది పైడితల్లి. ' నెలమీద పదేనురోజులుంటుంది' అన్నాడు కంట్రాక్టరు. ' ఈ యేసంగి వెడుతుంది' అంది పైడితల్లి. పైడితల్లికేసి కూలిజనం ఆడా,

మగా అక్కడున్నవాళ్ళందరూ తేరిపార చూస్తూ విన్నారు. కంట్రాక్టరు 'నిక్షేపంలా' అన్నాడు. పైడితల్లి మరి పంచాంగం గించాంగం చూపించుకోలే! వెంటనే ఆ పనిలో రోజుకూలీగా జేరిపోయింది.

పనిలో ప్రవేశించినప్పటినుంచి మొనకత్తై మెఱసి పోయింది. ముఖం వంచి బ్రష్‌పెట్టి రోడ్డు ధూళి తుడుస్తూవుంటే ఆమె తుడిచినంతమేరా వెనుచూపులో ఆ రోడ్డుమీద ఆమె ముఖం ఆమెకు ప్రతిబింబంగా అగపించాలి! ఏమి పని మంతురాలు!

* * * * *

ఆలాగ్గా నెలరోజులు పైడితల్లి ఏ రోజు కారోజు మస్తరి పిలుపుకు జవాబిస్తూ, తన మానాన్ని పనిచేసుకు ఏ రోజు ఆరణాలు ఆ రోజునే చేతిలో పడేసుకు, కంట్రాక్టరుకు దణ్ణం పెట్టి వెళ్ళిపోతూవుండడం రివాజుగా జరిగిపోయింది. 31-వ రోజున పనిలోకి రాలేదు. 'ఏంచెప్మా' అంటే 'ఏంచెప్మా' అని కొంతసేపు అందరూ అక్కడివాళ్లు యోజించారు. 'రోజు కూలీ రాకపోతే విచారమెందుకు? కూలి దండగపడేది అదేను' అని సమాధానపడ్డారు.

మర్నాడు పైడితల్లిమాటే మఱచిపోయినారు లోకులు.

* * * * *

కంట్రాక్టరు అన్న నెలాపదిహేనురోజుల్లోనూ తార్రోడ్డు పూర్తి అయింది. ఆ రోజు 46-వ రోజు. ఉదయాన్నే రోడ్డంతా పరిశుభ్రంగా నీళ్లుపెట్టి కడిగించివేసినారు. అతి నల్లగా వుండి నూతనఖద్యోతుని లేతకిరణాలకు నిగనిగలాడుతూ వుంది. అటు

వంటి రోడ్డుమీద ఆనాడు ముందుగా ఎవరి మోటారుకారు వెడుతుందో అని జనులు గుంపులుగుంపులుగా ఇటూ అటూ నిలబడి చూస్తూవున్నారు.

అంతక్రితం సాయంత్రమే కంట్రాక్టరు తన కారు మిక్కిలి పరిశుభ్రంగా కడిగించి, తుడిపించి, మెరుగెట్టించి గారేజీలో నిలిపించుకొని యున్నాడు. అతగానిది మొట్టమొదటి దిగా వెళ్ళడానికి అవకాశం వుంది. లేదా జిల్లా కలక్టరుగారు వూళ్లోకి వచ్చి మకాంచేసియున్నారు. ఆయన కారు మొట్టమొదట నడచిపోవడాని కవకాశం వుంది. లేదా నాటిమెయిల్లో మినిస్టర్ గారు దిగనైయున్నారు. వారికారు పొయ్యేదాకా ఏవొక్క పురుగునీ పాకనైనా పాకనీయరేమో ఆ రోడ్డుమీద.

ఈలాగ్గా వేయివిధాలుగా చెప్పుకుంటూ జనం నిర్ఘాంత పోయి కంటూవున్నారు. రోడ్డు ఆరుదలకు వచ్చేసింది ఓ నిమేషంలో.

నిమేషంలో మెఱుపల్లే డాక్టరుగారు ఓ కారుమీద ఈతట్టు నుంచి ఆ తట్టుకు ఆ రోడ్డుమీద సాగినట్టయింది. కారు సాగిసాగి కంట్రాక్టరు ఇంటివద్ద ఆగింది. కంట్రాక్టరుది. ఎక్కి తిరిగింది డాక్టరు !

డాక్టరు కారు ఆపి కంట్రాక్టరుతో వెంటనే ఇంగ్లీషు నన్నాడు. " I tested. The road is alright. The speed is alright. The cushion is alright " ఆమెను తీసుకువచ్చి యీ కారులో పండబెట్టండి. వెంటనే క్షయ ఆసుపత్రికి తీసుకుని వెళ్లి అక్కడ ఇన్పేషంటుగా చేర్పించాలి. లేకుంటే లాభం లేదు. ఇది 'గ్యాలపింగు థైసు' లా తోస్తుంది " అన్నాడు.

కంట్రాక్టరు అతి ఆదుర్దాగా ' బతకదూ! మా పైడితల్లి బతకదూ!' అన్నాడు. డాక్టరు ' చావుబతుకుల్ని గురించి ఎవరూ చెప్పలేరు. ఆలస్యంమాత్రం పనికిరాదు ' అన్నాడు. ' నాకీజబ్బు ఎక్కడ దాపరించింది అంటారు డాక్టరుగారూ!' అని అడిగింది రోగి. డాక్టరు ' చూడమ్మా! నీ వీమధ్యను చేసినపని ఏంపనో చెబితే చెప్పగలను. ఇంతకూ క్షయకు అనేక కారణాలు వుంటాయి. అయినా ఇప్పుడుకాదు ఆ జ్ఞానం సంపాదించుకోవడం, రోగం రాకముందే జాగ్రత్తపడి వుండవలసింది ' అన్నాడు. కంట్రాక్టరు ' పదిహేనురోజులక్రితం ఓ నెలరోజులు రోడ్డు దుమ్ము బ్రష్‌పెట్టి తుడిచింది ఈ కూలీ నాకింద: అంతకు మినహా చేసినపని మఱిలేదు.' డాక్టరు ' ఇకనేం, అదే ఈవ్యాధికి కారణం. క్షయదేవతకు మనుష్యులందఱూ సమానమే. అది ఉద్భవించేదే రోడ్డుదుమ్ములో. అందులోనూ ముక్కు ఆ దుమ్ముమీద పెట్టి—ఎంతకాలంనుంచి ఆలా ఆ దుమ్ములో అణగారి వుండివున్నాయో బ్యాసిలీ!—ఆ దుమ్ముమీద మోము వంచి పీల్చిన తర్వాత క్షయ రాక మఱేం జబ్బు వస్తుంది? బీద వాళ్ళకు డబ్బు యిస్తూ వాళ్ళవల్ల పని చేయించుకుంటూ వున్నామూ అంటే వాళ్ల విషయమైకూడా తగిన జాగ్రత్తలన్నీ తీసుకోవద్ద టయ్యా కంట్రాక్టర్!' అన్నాడు డాక్టరు. రోగి ' నా అంతట నేనే ఈ పట్నవాసానికి వచ్చి, ఈ పనిలో కావాలని కోరి ఏరి చేరి ఈ రోగం తెచ్చుకున్నాను ' అంది. డాక్టరు ' మఱి జాగు వల్లకాదు. ఆమెను మీ కారులో పరుండబెట్టించండీ కంట్రాక్టరు గారూ!' అన్నాడు.

అక్కడ మఱిజనం ఎవళ్ళూ లేకపోవడంచేత కంట్రాక్టరు తన చేతులమీదనే ఎత్తి ఆ రోగిని కారులో పరుండబెట్టి తాను

పక్కను కూర్చున్నాడు. డాక్టరు కారునడుపుతూ వున్నాడు, రెండోసారి ఆ రోడ్డుమీదనే.

* * * * *

రోగే పైడితల్లి, పైడితల్లే రోగి అని డాక్టరుగారి యొక్కయు, కంట్రాక్టరు యొక్కయు సంభాషణవల్ల వ్యక్తమైంది. కాని ఆ యుదయానికి ఆ అవస్థలో కంట్రాక్టరు ఇంటి వద్ద పైడితల్లి కనిపించడం అనేది ఎట్లా తటస్థించిందో ?

పాపం ! పైడితల్లికి క్షయ ! శరీరంయొక్క తూనిక సుతలాం లేదనుకోవలసిందే. అయినా సహజంగా తేజోవంతాలైన తన కళ్లు రెండూ వోచోట ఊతంగా పైకెత్తి చూచింది ; నల్లనిరోడ్డు నిగనిగలాడేరోడ్డు గాంచింది. 'ఇదేగా నే తుడిచిన రోడ్డు' అంది.—'ఇదేగా నే బాగుచేసినరోడ్డు' అంది.— ఆ మాటలంటూ తన కొనవూపిరి ఆ నడుస్తూన్న కారులోనే విడిచింది.

ఆమెయొక్క భౌతికనిష్క్రమణం కనలేక కంట్రాక్టరు కంట తడిపెట్టుకొని గద్గదిగ్గా 'డాక్టరుగారూ !' అన్నాడు. డాక్టరు కారు ఆపి వెనక్కిచూచి నాడి పరీక్షించి 'చనిపోయింది' అన్నాడు.

కంట్రాక్టరు 'ఇవిగో ఈమెవస్తువులు. డాక్టరుగారూ ! ఇవి మీ కిస్తూవున్నాను. నా దగ్గఉవుంచి నేను వాటిని మార్చి, ఆమె చెప్పినదంతా చేయడానికి తగినధైర్యంలేదు. నా వద్ద ఆ ధైర్యం లేదు. ఎన్నిమాట్లు యోజించినా అడ్డుపీపాల అవల నుండి ఆమె ఈ వస్తువులుపెట్టుకుని, బాగుచేస్తూవున్నరోడ్డు చూచిన ఆమె నేలంకచూపే నాకు జ్ఞాపకం వస్తూవుంది. ఆమె

అన్న తుదిపలుకులు నా మనస్సులో నిలవడంలేదు డాక్టరు గారూ ' అని అన్నాడు కంట్రాక్టరు మిక్కిలిగా ఏడుస్తూ.

డాక్టరు ఆ వస్తువులు చూస్తూ ' ఈమె పేదరాలు కాదు. అరెరే ! ఏమివ్యక్తి. ఇటువంటి భాగ్యశాలిని కూలిపని చేసి ఈలా మరణించిందంటే చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంది. ఇది దైవికం ! దీనికై నీవు వగవబనిలేదు ' అంటూ కంట్రాక్టరును ఊరడించి ' ఏంచెప్పింది తుదిపలుకు ? ' అని అడిగాడు డాక్టరు.

' ఏమీ లేదు. నిన్నటితో రోడ్డుపని పూర్తి అవుతుంది అని ఆమెకు తెలుసును. అంచేత నాకు కబురుచేసింది నిన్నరేత్రి. తాను జబ్బుపడి పోయాను చివర పదేనురోజులూ అంది. రోడ్డు పూర్తి అయిందా అని అడిగింది. ఆయాసపడసాగింది. పూర్తి అయింది అన్నాను నేను. అనగానే ఆమె ' మఱి నేబతకను కాని వొకటివుంది. రోడ్డుదుమ్ము తుడిచిన ఆ స్త్రీలనూ పురుషులనూ ముస్తాబుగా దిద్దితీర్చి వాళ్ళనందర్నీ చక్కని మోటారుకార్లెక్కించి వొక్కతడవైనా ఆ రోడ్డుమీద తిప్పాలిసింది అని నాకోరిక. అందుకుగాను మీరు కారు కొనలేకపోదురేమో నాయీ వస్తువులమ్మి ప్రత్యేకంగా వాళ్ళకోకారు కొని అలా నా సొమ్ము వినియోగించవలసింది ' అని చెప్పింది. నాకు మిక్కిలీ జాలి పుట్టింది. ఆమెను రాత్రికిరాత్రి నాయింటికి తీసుకువచ్చి, మీకు నేను ఉదయాన్నే వర్తమానించాను. ' అన్నాడు కంట్రాక్టరు.

అంటూ కంట్రాక్టరు ' మఱి బతకదూ నా పైడితల్లి ' అని అడిగాడు డాక్టర్ను. డాక్టరు మఱొకసారి, పైడితల్లి పలికిన పలుకులజాడనే యోచిస్తూ ఆ కట్టెయొక్క పెదవులు నిదానించి పరికించి ' మఱి బతకదు ' అన్నాడు.

అలా డాక్టరు నిరూపిస్తూవుంటే మృత్యు మార్గమునుబట్టి పోతూవున్న పైడితల్లియొక్క పొడుగు నీడగా కనబడింది నల్లనితార్రోడ్డు.